

Sygn. akt V U 793/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2022 r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant: st. sekr. sądowy Alicja Jesion

po rozpoznaniu w dniu 26 kwietnia 2022 r. w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku K. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do rekompensaty

na skutek odwołania K. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 28 lipca 2021 r. sygn.: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje wnioskodawcy K. C. prawo do rekompensaty;

Sygn. akt V U 793/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 lipca 2021 roku (znak: (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. przyznał K. C. zaliczkę na poczet przysługującej emerytury od 4 lipca 2021 roku w kwocie 8506,57 złotych oraz odmówił wnioskodawcy prawa do rekompensaty z uwagi na brak wymaganych 15 lat stażu pracy w szczególnych warunkach. Do stażu pracy w szczególnych warunkach ZUS nie uwzględnił wnioskodawcy okresu od dnia 1 października 1992 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku na stanowisku kierownika produkcji pomocniczej.

W odwołaniu z dnia 27 sierpnia 2021 roku K. C. wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie mu prawa do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych po zaliczeniu do szczególnego stażu pracy okresu zatrudnienia od 1 października 1992 roku do 31 grudnia 2008 roku w (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. na stanowisku kierownika produkcji pomocniczej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

K. C., urodzony (...), złożył w dniu 6 lipca 2021 roku wniosek o przyznanie prawa do emerytury z rekompensatą.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-4 akt emerytalnych)

K. C. ukończył Technikum (...) dla Pracujących , z zawodu jest (...). Skarżący posiada przygotowanie zawodowe upoważniające do wykonywania samodzielnej funkcji kierownika budowy i robót w specjalności konstrukcyjno-budowlanej w zakresie konstrukcji stalowych. Wnioskodawca jest uprawniony do kierowania, nadzorowania i kontrolowania budowy i robót związanych z montażem konstrukcji stalowych i związanych z nimi robót żelbetowych i betonowych oraz oceny i badania stanu technicznego konstrukcji stalowych budynków i innych budowli- o powszechnie znanych rozwiązaniach konstrukcyjnych , z wyłączeniem linii, węzłów i stacji kolejowych, dróg i nawierzchni lotniskowych, mostów , budowli hydro- technicznych i wodnomelioracyjnych. K. C. ukończył także kurs BHP III stopnia dla pracowników kadry inżynieryjno- technicznej.

Wnioskodawca od 16 grudnia 2002 roku do 31 grudnia 2008 roku był członkiem (...) Okręgowej Izby (...).

(dowód: kwestionariusz osobowy k. 76, decyzja z dnia 30 grudnia 1994 r. k. 78, świadectwo ukończenia kursu BHP k. 80-81, zaświadczenie – k. 126, 134, 147, 157, 164 akt)

W okresie od 17 marca 1982 roku do 30 września 1992 roku skarżący świadczył pracę w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w B. na stanowisku (...) i (...).

(dowód: świadectwo pracy k. 6 akt kapitału początkowego)

Przedsiębiorstwo Budownictwa (...) Spółka Akcyjna w B. wystawiła wnioskodawcy świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach 11 marca 2013 roku, w którym zaświadczyło, że wnioskodawca w okresie od 1 sierpnia 1983 roku do 30 września 1992 roku, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonywał prace polegające na: kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług, dozorze inżynieryjno- technicznym na wydziałach i oddziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A , na stanowisku na stanowisku mistrza budowy tj. prace wymienione w wykazie A dziale XIV poz. 24 pkt 1 stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 roku w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty.

(dowód: świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach k. 59 akt)

Organ rentowy zaliczył wnioskodawcy okres zatrudnienia od dnia 1 sierpnia 1983 roku do dnia 30 września 1992 rok do stażu pracy w warunkach szczególnych w łącznym wymiarze 9 lat, 2 miesiące .

(dowód: odpowiedź na odwołanie k. 4-5)

W spornym okresie od 1 października 1992 r. do 31 grudnia 2008 r. wnioskodawca pracował w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B., na następujących stanowiskach:

- od 1 października 1992 roku - kierownika produkcji pomocniczej,
- od 1 listopada 1993 roku – zastępcy dyrektora ds. produkcji pomocniczej
- od 1 czerwca 1995 roku - kierownika produkcji pomocniczej,
- od 1 września 1999 roku - wiceprezesa zarządu, kierownika zakładu utrzymania ruchu,
- od 1 czerwca 2003 roku - wiceprezesa zarządu, dyrektora ds. sprzętu i zaplecza,
- 1 marca 2006 roku - dyrektora ds. infrastruktury.

(dowód: świadectwo pracy k. 14 akt ZUS, angaże – k. 95- 99 akt, k. 101 akt, k. 105 – 106 akt, k. 131 akt, k. 137 akt, k. 150 akt, k. 156 akt, k. 160 akt, k. 162 akt)

Zgodnie z charakterystyką stanowiska pracy do obowiązków K. C. na stanowisku Vice prezesa zarządu oraz kierownika zakładu utrzymania ruchu, które zajmował w okresie od 1 września 1999 roku do 31 maja 2003 roku należało:

- dbałość o jakość wykonywanych robót, harmonogramów i współudział w wykonywanych robót, dochowanie terminów umownych i osiągnięcie zakładanego poziomu zysku,
- dokładna znajomość dokumentacji technicznej, umowy z inwestorem- wraz z załącznikami,
- wykonywanie projektów organizacji robót, harmonogramów i współudział w wykonywaniu projektów organizacji ruchu,
- wyznaczanie zadań podległym pracownikom: brygadzystom na okres min. 1 tygodnia, robotnikom na okres 2 dni oraz zabezpieczenie pod te zadania materiałów, bieżąca kontrola realizacji jakościowej i ilościowej zadań oraz stopnia zaangażowania poszczególnych pracowników,
- natychmiastowe informowanie w wypadku zaistnienia , o zmianie potrzeb w zakresie materiałów, osób z którymi te potrzeby są uzgodnione,
- prowadzenie robót: zgodnie z dokumentacją i obowiązującymi przepisami prawa budowlanego, zgodnie z zatwierdzonym, planem organizacyjnym robót, z zachowaniem właściwej jakości produkcji, z zastosowaniem przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisów przeciwpożarowych,
- prowadzenie ewidencji czasu pracy podległych pracowników oraz podpisywanie dokumentów pracy sprzętu i transportu,
- sporządzanie: protokołów inwentaryzacji i protokołów odbioru robót pod fakturę, dokumentów stanowiących podstawy do sporządzenia list wypłat i ich potwierdzenie, umów zleceń i egzekwowanie prawidłowych okresów zatrudnienia i podpisania oświadczenia o zarejestrowaniu pracownika w PUP, potwierdzenia faktur pod względem merytorycznym, obmiarów i kosztorysów robót dodatkowych,
- reprezentowanie interesów przedsiębiorstwa w odbiorach przekazywanych inwestorowi obiektów i robót,
- zabezpieczenie mienia kierowanej jednostki przed zagrożeniem pożarowym, kradzieżą, marnotrawstwem i niegospodarnością oraz odpowiedzialność za pobrany materiał i sprzęt,
- egzekwowanie od pracowników przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisów przeciwpożarowych , a także właściwej organizacji pracy,
- opracowywanie zapotrzebowań w zakresie potrzeb materiałowych, sprzętowych, transportowych oraz zatrudnienia i innych niezbędnych do realizacji zadań produkcyjnych,
- zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy,
- bieżąca kontrola działalności kierowaną jednostką produkcyjną , w tym pracy sprzętu i transportu oraz wykonywania zadań przez podwykonawców,
- bieżąca analiza kosztów na podstawie wydruków z controllingu i księgowości,
- podnoszenie kwalifikacji, dbałość o dobry wizerunek firmy i kształtowanie go w otaczającym środowisku, rozpoznanie możliwości zdobycia zleceń oraz pracy konkurencji,

- sporządzanie długo-, średnio-, i krótkoterminowych planów inwestycyjnych na podstawie planów działalności gospodarczej spółki,
- opiniowanie planów działalności gospodarczej spółki oraz poszczególnych jej składowych , w oparciu o możliwości realizacji inwestycji i modernizacji,
- wykonawstwo lub zlecenie inwestycji i modernizacji,
- ewidencja i rozliczanie nakładów ponoszonych na działalność inwestycyjną i modernizacyjną,
- nadzór merytoryczny nad realizacją inwestycji lub jego zlecenie wyspecjalizowanym jednostkom,
- dokonywanie rachunku efektywności przedsięwzięć inwestycyjnych i modernizacyjnych,
- prowadzenie okresowych analiz przebiegu przedsięwzięć inwestycyjnych i modernizacyjnych,
- opiniowanie projektów technicznych inwestycyjnych ze względu na techniczne i ekonomiczne warunki realizacji,
- organizowanie i uczestnictwo w komisjach odbioru robót inwestycyjno- remontowych,
- uczestnictwo w pracach komisji inwentaryzacyjnej w czasie spisu inwestycji rozpoczętych,
- sprawdzanie faktur wykonywanych inwestycji pod kątem merytorycznym i rachunkowym,
- rozliczanie nakładów ponoszonych na inwestycje i modernizacje.

Pracownicy zakładu utrzymania ruchu byli bezpośrednio podporządkowani wnioskodawcy. K. C. ponosił odpowiedzialność za należyte wypełnianie swoich obowiązków pracowniczych, w szczególności za prawidłową organizację pracy, kontrolę wykonywania oraz egzekwowanie wykonania obowiązków pracowniczych , w szczególności za prawidłową organizację pracy, kontrolę wykonywania oraz egzekwowanie wykonania obowiązków pracowniczych przez podległych mu pracowników, jak też za szkody majątkowe powstałe w wyniku zaniedbań, braku należytego nadzoru i właściwej kontroli nad powierzonych odcinkiem pracy.

(dowód: karta stanowiska pracy k. 15-18)

Wnioskodawca jest jednym z założycieli Spółki (...) oraz jej udziałowcem.

Przedmiotem działalności (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością było budownictwo energetyczne, budowanie rurociągów stalowych, wykonywanie sieci kanalizacyjnych , wykonywanie prac antykorozyjnych na wysokościach polegających na czyszczeniu konstrukcji stalowych i ich malowaniu. Spółka od jej powstania przez ok 8-10 lat prowadziła w/w prace głównie na terenie składowiska L. tj. składowiska (...) i (...) (...) polegające na podwyższeniu wałów wskazanego powyżej składowiska. Składowisko to miało 400 ha.

Zakres obowiązków K. C. w spornym okresie w B. S. z o.o., pomimo zmiany nazw zajmowanego stanowiska pracy, był niezmienny. Także po powołaniu go na funkcję wiceprezesa cały czas wykonywał obowiązki kierownika produkcji pomocniczej na budowie.

Pracodawca w spornym okresie zajmował się wykonywaniem robót budowlanych, głównie na składowisku (...) L. należącym do (...).

Tam pracownicy zajmowali się podwyższaniem wałów składowiska (...). Operatorzy ciężkiego sprzętu budowlanego musieli przenieść popiół z dołu na górę skarpy i następnie zagaścić go przez walcowanie. W ten sposób wykonywali wały składowiska (...) i podwyższali te wały. Ponadto zajmowali się wykonywaniem dróg dojazdowych.

Z kolei monterzy i spawacze musieli zdemontować rury i studnie głębinowe i zamontować je na wyższym poziomie skarpy. Praca polegała na demontażu i montowaniu studni w głębokich wykopach do 10 metrów pod ziemią oraz demontażu i montażu rur służących do odprowadzania (...) na wysokości do 3,5 metra oraz montowaniu i spawaniu metalowych pomostów do studni. Demontaż odbywał się przez przecięcie rur i studni przez spawaczy. Następnie operator dźwigu prznosił rury na wyższy poziomo wału, gdzie były one składane i spawane.

Przy pracach antykorozyjnych, które pracodawca wnioskodawcy wykonywał na rzez (...) były czyszczone i malowane konstrukcje stalowe na wysokości.

Do stałych obowiązków wnioskodawcy należało sprawowanie bezpośredniego nadzoru nad pracami wykonywanymi przez w/w pracowników: spawaczy, którzy zajmowali się montażem rur i studni głębinowych, operatorów ciężkiego sprzętu budowlanego (koparek, spycharek, ładowarek, dźwigów, walców), malarzy konstrukcji stalowych na wysokości. Wnioskodawca sprawował nadzór nad 3-4 brygadami składającymi się z 4 osób. Brygady nie miały brygadzystów.

Wnioskodawca wytyczał poziomy wylewek, studni, pomostów, wałów i podpór, co miało na celu wykonanie prac budowlanych zgodnie z poziomami. Wnioskodawca odczytywał pracownikom rysunki techniczne, zgodnie z którymi musiały być wykonane prace budowlane. Był odpowiedzialny za jakość wykonanych robót budowlanych oraz bezpieczne wykonywanie robót. Wnioskodawca zajmował się pozyskiwaniem zleceń i ich wykonywaniem..

Wnioskodawca wykonywał obowiązki stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na budowie. Tam także sporządzał protokoły inwentaryzacji, odbioru robót budowlanych oraz listę obecności pracowników. Na budowie spotykał się też z inspektorem nadzoru budowlanego. Prace związane z dokumentacją wykonywane przez wnioskodawcę były nieliczne. Wnioskodawca na budowie miał niewielki barak, w którym mógł przechowywać i wypełniać dokumenty oraz spotkać się z inspektorem nadzoru budowlanego.

K. C. pełnił funkcję wiceprezesa spółki tylko formalnie, w razie konieczności zastąpienia prezesa spółki. Ewentualne uzgodnienia dotyczące spraw spółki odbywały się sporadycznie, w weekendy lub poza godzinami pracy.

(dowód: zeznania świadka S. W. od min 07:07 do min 22:24- protokół rozprawy z 11 stycznia 2022 roku , zeznania świadka G. F. od min 22:52 do min 31:59- protokół rozprawy z dnia 11 stycznia 2022r., zeznania świadka M. M. od min 02:05 do min 32:33 protokół z rozprawy z dnia 26 kwietnia 2022 roku , zeznania wnioskodawcy od min 33:39 do min 46:42- protokół z rozprawy z dnia 26 kwietnia 2022 roku)

Pracodawca w świadectwie pracy z dnia 14 czerwca 2013 roku zaświadczył, że wnioskodawca w okresie od 1 października 1992 roku do 31 grudnia 2008 roku, w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku kierownika produkcji pomocniczej, wykonywał prace polegające na: kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług, dozorcze inżynieryjno- technicznym na wydziałach i oddziałach , w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie będącym zał. do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku, tj prace wymienione w wykazie A dziale XIV poz. 24 pkt 1 stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 roku w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty.

(dowód: świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach k. 60)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U. z 2018 roku poz. 1924 rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący co najmniej 15 lat.

Rekompensata to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej (art. 2 pkt 5 ustawy).

Rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (art. 21 ust. 2). Przy czym rozchodzi się tu wyłącznie o emeryturę wcześniejszą, a nie w powszechnym wieku emerytalnym.

Celem bowiem rekompensaty jest złagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach. Nie polega ona jednak na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, ale na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego.

Przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są:

- 1) utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę we wcześniejszym wieku emerytalnym w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008 roku - w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, a przed dniem 1 stycznia 1969 roku - podstawy prawnej przewidującej takie uprawnienie;
- 2) niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej na zasadach wynikających z przepisów o emeryturach pomostowych;
- 3) legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15 letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z FUS;
- 4) niezyskanie przez ubezpieczonego prawa do emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Zgodnie z art. 23 ustawy emerytalnej rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Natomiast z art. 173 ustawy emerytalnej wynika, że kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenia społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r. Tym samym warunek sformułowany w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczonej według formuły zdefiniowanego świadczenia (zob. Marcin Zieleniecki, Komentarz do art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych).

Rekompensata zwiększa zatem wartość kapitału początkowego ubezpieczonego i tym samym daje możliwość odpowiedniego zwiększenia podstawy wymiaru emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego.

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest możliwe bez wnikliwej analizy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze okresy pracy w warunkach szczególnych, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy. Należy jednak wskazać, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

W przedmiotowej sprawie wnioskodawca legitymował się świadectwem wykonywania pracy w warunkach szczególnych za sporny okres. Nie mniej wobec zakwestionowania go przez organ rentowy, na skarżącemu spoczywał ciężar dowodu, że od 1 października 1992 roku do 31 grudnia 2008 roku pracował w szczególnych warunkach.

Wnioskodawca sprostował temu obowiązkowi. Świadkowie: S. W. i G. F., którzy w całym spornym okresie pracowali razem z wnioskodawcą potwierdzili, że skarżący – także po objęciu funkcji dyrektora i wiceprezesa zarządu- cały czas pracował razem z nimi na budowie, wydając im polecenia i nadzorując ich prace. Świadkowie pracowali wówczas jako spawacze i zajmowali się demontażem i montażem studni głębinowych oraz rur służących do odprowadzania (...). Czynności te były wykonywane przez spawanie. Prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym ustawodawca zalicza do prac w warunkach szczególnych w wykazie A dziale XIV pkt 12. Taką pracą są również wykonywane przez świadków roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach (wykaz A dział V pkt 1 zał. nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów) oraz prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości (wykaz A dział V pkt 5). Świadkowie zeznali, że z tytułu wykonywania tej pracy ZUS przyznał im praw do wcześniejszej emerytury.

Świadkowie zeznali, że wnioskodawca miał jeszcze nadzór nad pracującymi na budowie operatorami ciężkiego sprzętu budowlanego. Prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych są także pracami w szczególnych warunkach jak wymienione w wykazie A dziale V pkt 3.

Okoliczności te potwierdził także Prezes Zarządu (...) Spółki z o.o. M. M.. Dodał, że kontrola wnioskodawcy obejmował także malarzy konstrukcji stalowych na wysokości, których praca także jest zaliczana do prac w warunkach szczególnych jako wymieniona w wykazie A dział V pkt 6). M. M. zeznał, że zarządzaniem Spółką, w tym jej reprezentacją, sprawami urzędowymi, dokumentacją zajmował się co do zasady wyłącznie on jako Prezes. Z wiceprezesami, w tym z wnioskodawcą, spotykał się na krótkich roboczych spotkaniach, z reguły poza godzinami pracy pracowników fizycznych. W godzinach bowiem pracy pracowników fizycznych wnioskodawca musiał bowiem się

znajdować z nimi na budowie, gdyż tylko on nadzorował ich prace. Spółka nie zatrudniała bowiem poza wnioskodawcą brygadzystów, majstrów czy kierowników. Wynikało to z faktu, że była to mała Spółka zatrudniająca do 50 osób.

Wnioskodawca musiał zatem i był stale na budowie. Wydawał pracownikom polecenia, nadzorował pracę, kontrolował jakość, odczytywał dokumentację techniczną. Na budowie też sporządzał listę obecności pracowników oraz odbiory techniczne. Tylko też na budowie spotykał się z inspektorem nadzoru budowlanego. Tam też miał swoją pakamerę, gdzie przechowywał dokumenty i swoje rzeczy. Prace z dokumentami zajmowały mu niewielką część dniówki roboczej i były wykonywane na budowie.

Zeznania świadków ani wnioskodawcy nie były kwestionowane przez organ rentowy.

Wnioskodawca w spornym okresie sprawował kontrolę międzyoperacyjną i dozór inżynieryjno techniczny na terenie budowy, gdzie wykonywane były jako podstawowe:

- prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym - wykaz A dziale XIV pkt 12.
- prace wodno- kanalizacyjne w głębokich wykopach - wykaz A dziale V pkt. 1,
- prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości wykaz A dziale V pkt 5,
- prace malarskie na wysokości wymienione wykaz A dziale V pkt 6,
- prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych - wykaz A dziale V pkt 3 załącznika nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku stanowiącym

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, aby dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie mógł być uznany za pracę w szczególnych warunkach, musi odpowiadać łącznie następującym warunkom:

- 1) musi być dozorem inżynieryjno-technicznym, czyli dozorem specjalistycznym, a nie dozorem "jakimkolwiek" (nie może być "zwykłym" dozorem wykonywanym w ramach pracowniczego podporządkowania kierownictwu pracodawcy);
- 2) musi być sprawowany "na oddziałach i wydziałach", czyli powinien być wykonywany bezpośrednio w określonym, skonkretyzowanym środowisku pracy, w którym istnieje narażenie na czynniki o znacznej szkodliwości dla zdrowia lub powodujące znaczny stopień uciążliwości pracy albo wymagające wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia;
- 3) powinien dotyczyć prac zgodnych z wykazami prac w szczególnych warunkach (zawartymi w załącznikach do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku) i wykonywanych bezpośrednio przez osoby, nad którymi sprawowany jest nadzór;
- 4) musi być wykonywany stale przez osobę nadzorującą, czyli nie może mieć charakteru okazjonalnego (peryferyjnego);
- 5) powinien być sprawowany w pełnym wymiarze czasu, jaki obowiązuje osobę nadzorującą na zajmowanym przez nią stanowisku.

Z powyższego zatem wynika, iż czynnościami ogólnie pojętej kontroli oraz dozoru inżynieryjno - technicznego w rozumieniu wskazanych przepisów są takie tylko czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim dozorze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Jednocześnie jeśli czynności wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanym z określoną w pkt 24, działu XIV, wykazu A rozporządzenia kontrolą lub dozorem inżynieryjno - technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu, niezależnie od tego, ile czasu pracownik poświęca na dozór pracowników, a ile na inne czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji. Nie ma bowiem żadnych podstaw do wyłączenia takiego rodzaju czynności administracyjno - biurowych z czynności polegających na sprawowaniu dozoru i traktowania ich odrębnie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 grudnia 2007 roku, III UK 62/07, LEX; z dnia 6 grudnia 2007 roku, III UK 66/07, LEX; z dnia 5 maja 2009 roku, I UK 4/09, LEX; z dnia 30 stycznia 2008 roku, I UK 195/07, OSNP 2009 nr 7-8, poz. 105; z dnia 11 marca 2009 roku, II UK 243/08, LEX). W przypadku jednak, gdy pracownik wykonuje inne czynności, nie pozostające w związku z dozorem stanowiącym pracę w warunkach szczególnych należy dokonać oceny ile czasu pracy zajmują pracownikowi te inne czynności.

Charakter wykonywanych przez skarżącego prac spełnia wszystkie w/w kryteria. Powyższe pozwala uznać, że w całym sporny okresie wnioskodawca wykonywał prace w warunkach szczególnych wymienione w wykazie A dziale XIV pkt. 24 - kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie

Taki sam charakter pracy miał zresztą wnioskodawca w okresie zatrudnienia w (...) (...) B. na stanowisku mistrza od 1 sierpnia 1983 roku do 30 września 1992 roku, który to okres został wnioskodawcy zaliczony do szczególnych warunków pracy.

ZUS zakwestionował sporny okres tylko dlatego, że zmieniła się nazwa stanowiska pracy skarżącego. O szczególnych warunkach pracy nie decyduje zaś nazwa stanowiska pracy, ale faktycznie wykonywane obowiązki. Tymczasem charakter pracy skarżącego na stanowisku mistrza - jak wykazało postępowanie dowodowe - był taki sam, jak na stanowisku kierownika i wiceprezesa czy dyrektora, a zatem okres ten podlega zaliczeniu do pracy w warunkach szczególnych.

Skoro wnioskodawca w spornym okresie czasu sprawował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy – jak wykazało postępowanie dowodowe – kontrolę międzyoperacyjną i dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, gdzie jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie tj. prace wymienione w dziale V pkt 1, 3, 5 i 6, dział XIV pkt 12, to i jego pracę należy uznać za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach zgodnie z wykazem A dział XIV poz. 24, tak jak to wynika z przedłożonego przez niego świadectwa pracy. Wnioskodawca cały czas w w/w okresach był bowiem narażony tak jak i pracownicy pracujący na terenie budowy na szkodliwe warunki pracy.

Zaliczenie okresu od dnia 1 października 1992 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku implikuje uzyskanie przez ubezpieczonego 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.. Tym samym wnioskodawca spełniła wszystkie przesłanki dla nabycia prawa do rekompensaty, zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy żądane prawo.